

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.4.14>
УДК 339.9

Ігор Михайлович ПОСОХОВ

д.е.н., професор, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9668-642X>

e-mail: posokhov7@gmail.com

Світлана Юріївна ЛУКІНА

студентка, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6972-2437>

e-mail: sl701685@gmail.com

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Розглянуто основні макроекономічні проблеми інтеграції України до ЄС. Окреслено основні проблеми української економіки, які перешкоджають інтеграції України до ЄС. Проаналізовано динаміку зовнішньоторговельного обороту України з країнами ЄС. Визначено, що внаслідок військової агресії в Україні відбулося суттєве зменшення обсягів міжнародної торгівлі з країнами СНД та збільшення товарообороту між Україною та країнами ЄС. Визначено ключові переваги економічного розвитку України у статусі кандидата на членство в ЄС, які власне позитивно впливатимуть на покращення макроекономічних показників України. Зазначено основні торгові бар'єри України з ЄС та надано пропозиції з їх лімітування.

Ключові слова: інтеграція, ЄС, товарооборот, міжнародний бізнес, міжнародна торгівля, макроекономічні проблеми, членство в ЄС

ВСТУП

Інтеграційні процеси в Україні є надзвичайно актуальною темою, оскільки Україна перебуває на етапі трансформації в економічній, політичній та культурній сферах. Україна прагне стати частиною світового співтовариства та розвиватися в напрямі євроінтеграції, що зумовлює необхідність аналізу інтеграційних процесів, їх впливу на розвиток економіки та бізнесу. Саме тому дослідження проблем інтеграції України до ЄС є актуальною темою дослідження. Макроекономічні проблеми інтеграції України до ЄС були досліджені відомими вітчизняними та зарубіжними науковцями і дослідниками, такими як І.В. Артьомов [1], О.Г. Тимошук [2] Ю.В. Палагнюк [5], І. Посохов [6, 7] та ін.

МЕТА роботи – дослідити основні макроекономічні проблеми інтеграції України до ЄС та надати рекомендації з їх вирішення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідження застосовано методи аналізу та синтезу, порівняння та узагальнення, системний підхід.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інтеграційні процеси в Україні, зокрема її статус кандидата на членство в ЄС, угоди про вільну торгівлю та інші міжнародні угоди, відкривають нові перспективи та можливості для міжнародного бізнесу.

Проте водночас вони також створюють окремі проблеми для міжнародного бізнесу в Україні (рис. 1), з якими підприємствам доводиться зіштовхнутися і вирішувати, щоб успішно функціонувати в умовах інтеграції [1].

Адаптація до міжнародних стандартів, конкуренція на зарубіжних ринках, регулювання та фінансові ризики – це лише деякі з проблем, з якими стикається бізнес.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, відкривають широкі перспективи міжнародного бізнесу. Приєднуючись до міжнародних організацій, укладаючи торгові угоди та проводячи реформи, Україна активно

інтегрується у світове господарство та стає привабливим місцем для ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Нині для України відкрились перспективи економічної інтеграції в ЄС, що власне вже почалось, адже для України розроблено спеціальні умови експорту (дорога солідарності для експорту аграрної продукції) та скасування мита на ввезення певного переліку товарів в ЄС, що позитивно вплинуло на торговельні стосунки між країнами (рис. 2.).

Інтеграційні процеси в Україні відкривають нові можливості для міжнародного бізнесу, але вони також супроводжуються проблемами, які потребують уваги та вирішення. Рис. 2 є яскравим доказом того, як змінювалась українська зовнішня торгівля: 2015 р. став початком кардинальних змін у зовнішній політиці та перегляду українських патернів. Наша країна обрала орієнтир на Європу і частка зовнішньоторговельного обороту зростає з 31 % у 2015 р. до 59,6 в 2022 р. Проевропейські настрої України мали особливий вплив і на динаміку та структуру торговельної політики країни, що яскраво демонструє (рис. 2).

Україна може розраховувати на співпрацю з ЄС, яка в майбутньому стане ще сильнішою: ця підтримка є логічною і необхідною у світлі нинішнього тривалого військового конфлікту.

Статус кандидата на членство в ЄС дає змогу Україні брати участь у різних європейських структурах, де фізична присутність та участь у дискусіях має велике значення. Країні необхідно докласти зусиль для інтеграції до різних структур ЄС, щоб посилити підтримку всередині ЄС.

Статус кандидата на членство в ЄС може відкрити шлях до підтримки перед вступом, яка переважно полягатиме у положеннях, поданих на рис. 3.

ЄС має намір інвестувати у повосенне відновлення України. Кабінет Міністрів України спільно з Управлінням уряду з координації європейської та євроатлантичної інтеграції розробив План відновлення та подав його на конференції з відновлення України у Лугано.

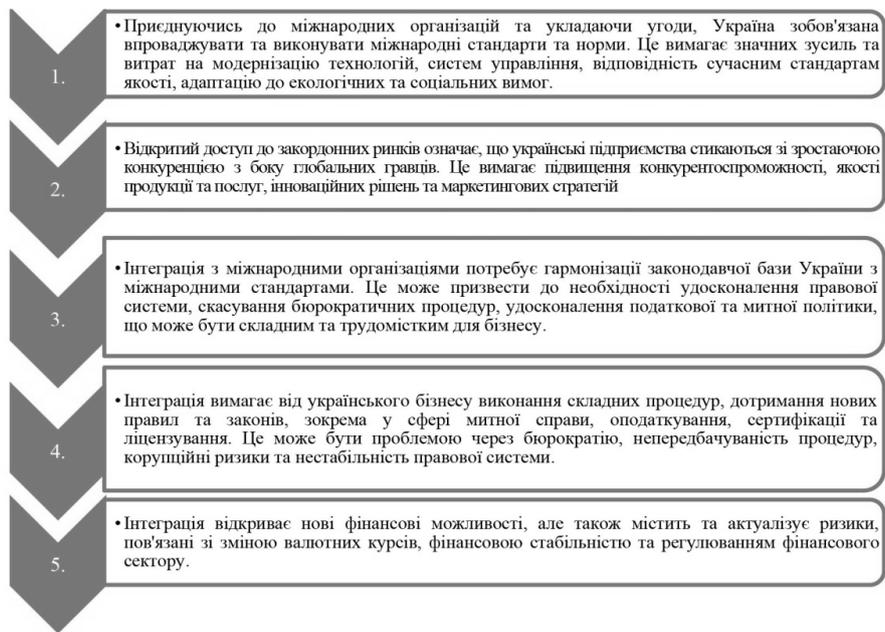

Рис. 1 Основні проблеми інтеграційних процесів в Україні [2, 3]

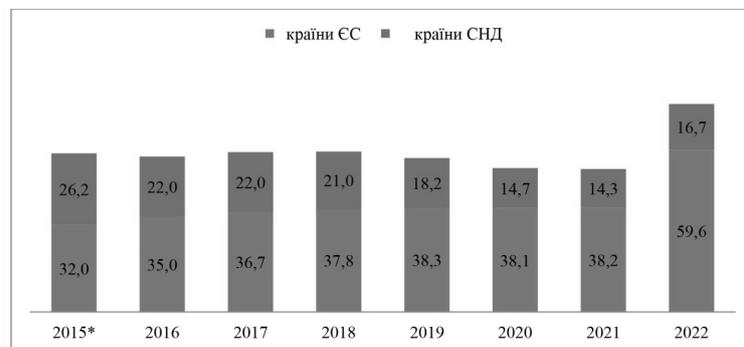

Рис. 2 Аналіз динаміки зовнішньоторговельного обороту України з країнами СНД та ЄС за 2015-2022 рр., % [4]

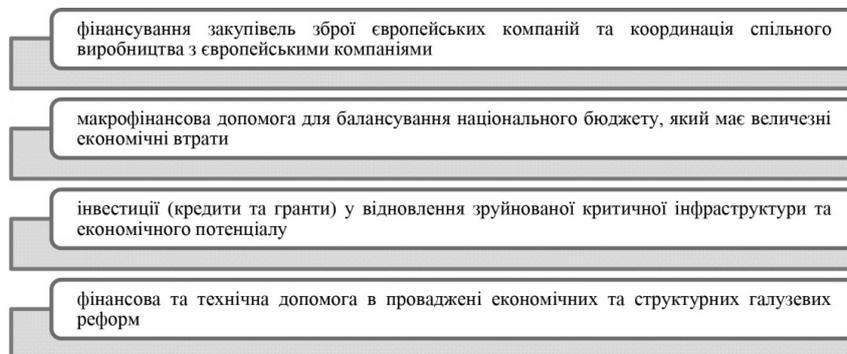

Рис. 3 Переваги статусу в кандидати ЄС для економічного розвитку України (складено авторами на основі власного дослідження)

Проблему доступності інвестицій може бути вирішено у післявоєнний період шляхом використання конфіскованих російських активів для фінансування відновлення України. Хоча історія не знала прецедентів порівнянного масштабу, міжнародні суди та організації мають допомогти в реалізації цього процесу [5, 6].

Для посилення економічної інтеграції ЄС та України у сфері торгівлі наявні торгові бар'єри з ЄС, які все ще потребують прийняття відповідних рішень з їх скасування (рис. 4).

Ці чотири кроки остаточно лібералізують торгівлю з ЄС та усувають бар'єри для транскордонних ділових операцій, а також забезпечать безперешкодне переміщення товарів через кордони.

Щоб скористатися моментом, Україні беззастережно надано статус кандидата на членство в ЄС, і цей підхід набув широкої підтримки українського громадянського суспільства. Однак, враховуючи численні інституційні проблеми в країні, Європейська комісія намітила сім посткандидатських умов для України, які має бути реалізовано до початку переговорного процесу зі вступу. Попередні умови переважно пов'язані з верховенством закону і включають вимоги щодо реформування Конституційного Суду, судової реформи, боротьби з корупцією, боротьби з відмиванням грошей, реалізації антиолігархічного законодавства, гармонізації законодавства про ЗМІ та внесення змін до законодавства про національну політику та меншини.

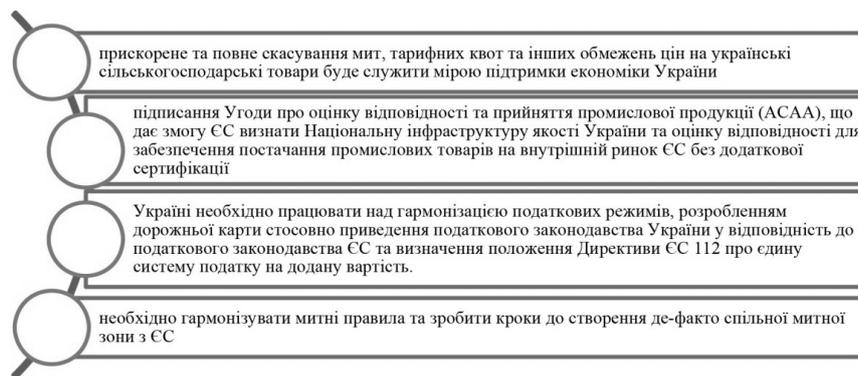

Рис. 4 Основні торгові бар'єри України з ЄС [6, 7]

Попри те, що Україні надано статус кандидата заздалегідь, враховуючи неповне виконання Україною Угоди про асоціацію, повноправне членство в ЄС може відбутися не так скоро. Поточна політика розширення ЄС уповільнюється, поза тим, через обмежену здатність інститутів ЄС приймати нових членів [6, 7]. Одне з ключових питань у цьому зв'язку полягає в тому, чи отримає Україна варіант приєднання, адаптований до її національної специфіки та умов військового конфлікту, чи процес приєднання буде розгортатися в рамках наявної моделі приєднання для країн-кандидатів. Стосовно організації співробітництва України та Заходу за межами процесу інтеграції до ЄС Україна вже отримує термінову підтримку з боку західних партнерів. Фінансування реконструкції (відновлення або ремонт пошкоджених будівель та інфраструктури) та відновлення (економічні реформи та інституційні зміни) має здійснюватися через централізований орган, створений спільно країнами Великої сімки та Україною, водночас Європейська Комісія відіграватиме центральну роль як головний інститут, що координує зусилля стосовно європейської інтеграції України. Особи, які приймають рішення, могли б розглянути можливість створення «Фонду відновлення» не лише як інструменту управління коштами для відновлення країни, але й як інструменту, здатного полегшити надходження іноземних інвестицій.

Стосовно пріоритетів реформ у повоєнній Україні, встановлення верховенства закону має стати головним

пріоритетом повоєнних інституційних змін. Правоохоронну та судову системи слід перезавантажити зверху вниз, а також необхідно створити критерії та ключові показники ефективності для оцінки прогресу у встановленні верховенства права.

У сфері державного управління необхідно повернутися до прозорого та конкурентного набору державних службовців та припинити політику найму, засновану на особистих зв'язках та лояльності, а також завершити реформу шкали оплати праці та стимулів для державних службовців.

Макроекономічна політика також потребує доопрацювання, а податкові та митні процедури мають бути спрощені відповідно до практики ЄС після встановлення верховенства права. Влада України також має негайно відмовитися від адміністративної практики, заснованої на презумпції провини платників податків (податкових агентів).

ВИСНОВКИ

Україна стоїть на шляху докорінних змін як в державі, так і в економіці. Зближення з ЄС для України відкриває нові перспективи ведення бізнесу та більш глибокої економічної інтеграції в простір ЄС. На нашу думку, Україна вже заслужила членство в ЄС, йдучи шляхом євроінтеграції та борячись за безпеку не тільки Європи, але й усього світу. Україна гідна називати себе не кандидатом в члени, а повноцінним членом європейської сім'ї.

Список використаних джерел

1. Артьомов І.В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції. Ужгород, 2008. 370 с.
2. Тимошук О.Г. Набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС в умовах війни в Україні: міжнародно-правовий аспект. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 2022. С. 83–85. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7941/1/Nabutia_UkrainoIU.pdf
3. Європейська та євроатлантична інтеграція України. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/evropeiska-ta-jevroatlantychna-intehratsiia-ukrainy-e76e7d6e-3f60-4709-8edd-2a83fd752cb9>
4. Статистика зовнішнього сектору України (2022). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
5. Палагнюк Ю.В. Державна євроінтеграційна політика України: теорія, методологія, механізми: монографія. Миколаїв, 2014. 392 с.
6. Посохов І.М., Лукіна С.Ю. Реінженіринг у міжнародному бізнесі. Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. Харків, 2023. № 3. С. 3-7.
7. Посохов І.М., Проскуріна Є.О. Проблеми та перспективи економічної інтеграції України в ЄС. *Актуальні питання науки, освіти та суспільства в умовах сучасних викликів*: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кременчук, 27 грудня 2022 р.): у 2 ч. Полтава, 2022. Ч. 2. С. 45-48.
8. Kushniruk V., Ivanenko T. Analysis of trends and prospects for development of export and import of goods and services by enterprises of Ukraine at the regional level. *Baltic journal of economic studies*. 2017. Vol. 3, No 5. pp. 252–259.
9. EU Commission's Recommendations for Ukraine's EU candidate status (2023). URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-commissions-recommendations-ukraines-eu-candidate-status_en?s=232

References

1. Artomov I.V. The Ukrainian dimension of European and Euro-Atlantic integration. Uzhgorod, 2008. 370 p. (in Ukrainian).
2. Tymoshchuk O.H. Ukraine's acquisition of the status of a candidate for EU membership in the conditions of the war in Ukraine: an international legal aspect. *Materials of the international scientific and practical conference*. 2022. pp. 83–85. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7941/1/Nabuttia_Ukrainoiu.pdf. (in Ukrainian).
3. European and Euro-Atlantic integration of Ukraine. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/yevropeiska-ta-yevroatlantychna-intehratsiia-ukrainy-e76e7d6e-3f60-4709-8edd-2a83fd752cb9> (in Ukrainian).
4. Statistics of the external sector of Ukraine (2022). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (in Ukrainian).
5. Palahniuk Y.V. State European integration policy of Ukraine: theory, methodology, mechanisms: monograph. Mykolaiv: Publishing house of ChSU named after Petra Mohyly, 2014. 392 p. (in Ukrainian).
6. Posokhov I.M., Lukina S.Y. Reengineering in international business. *Bulletin of the National Technical University "KhPI" (economic sciences): coll. of science pr.* Kharkiv, 2023. No. 3. pp. 3-7. (in Ukrainian).
7. Posokhov I.M., Proskurina Ye.O. Problems and prospects of economic integration of Ukraine in the EU. *Current issues of science, education and society in the conditions of modern challenges: coll. theses add.* International science and practice conference (Kremenchuk, December 27, 2022): in 2 parts. Poltava, 2022. Part 2. pp. 45-48. (in Ukrainian).
8. Kushniruk V., Ivanenko T. Analysis of trends and prospects for development of export and import of goods and services by enterprises of Ukraine at the regional level. *Baltic journal of economic studies*. 2017. Vol. 3, No 5. pp. 252–259.
9. EU Commission's Recommendations for Ukraine's EU candidate status (2023). URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-commissions-recommendations-ukraines-eu-candidate-status_en?s=232

Ihor POSOKHOV

Doctor of Economics, Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9668-642X>

e-mail: posokhov7@gmail.com

Svitlana LUKINA

student, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6972-2437>

e-mail: sl701685@gmail.com

MACROECONOMIC PROBLEMS OF THE INTEGRATION OF UKRAINE INTO THE EU

Introduction. This paper examines the main macroeconomic problems of Ukraine's integration into the EU. So, to begin with, we outlined the main problems of the Ukrainian economy, which hinder the integration of Ukraine into the EU.

The purpose of the paper is to study the main macroeconomic problems of Ukraine's integration into the EU and develop recommendations for their solution.

Results. Next, we analysed the changes in the dynamics of Ukraine's foreign trade turnover with the EU countries. It was found that the military conflict in Ukraine resulted in a decrease in international trade with the CIS countries and an increase in trade between Ukraine and the EU. We have identified the key advantages of Ukraine's economic development in the status of a candidate for EU membership, which will have a positive impact on the improvement of macroeconomic indicators of our country. In conclusion, we have identified the main trade barriers between Ukraine and the EU and provided proposals for their limitation.

Conclusions. Regarding the priorities of reforms in post-war Ukraine, establishing the rule of law should become the main priority of post-war institutional changes. Law enforcement and judicial systems should be rebooted from the top down, and criteria and key performance indicators should be established to measure progress in establishing the rule of law. In the field of public administration, it is necessary to return to a transparent and competitive recruitment of civil servants and to stop hiring policies based on personal connections and loyalty, as well as to complete the reform of the salary scale and incentives for civil servants. Ukraine is on the path of fundamental changes both in the state and in the economy, rapprochement with the EU opens up new prospects for doing business and deeper economic integration into the EU space for our country. In our opinion, Ukraine has already earned membership in the EU, following the path of European integration and fighting for the security of not only Europe, but the whole world, we deserve to call ourselves not a candidate for membership, but a full-fledged member of the European family.

Keywords: integration, EU, international trade, international business, trade, macroeconomic problems, EU membership